

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 207

гр. София, 22.01.2026 г.

**ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 2-РО ТЪРГОВСКО ОТДЕЛЕНИЕ
1-ВИ СЪСТАВ**, в закрито заседание на двадесет и втори януари през две хиляди двадесет и шеста година в следния състав:

Председател: Емилия Василева

Членове: Анна Баева
Зорница Хайдукова

като разгледа докладваното от Емилия Василева Касационно търговско дело № 20248002902553 по описа за 2024 година

Производството е образувано е по касационна жалба на ищците С. С. С., действащ лично за себе си и като пълномощник на Г. С. С., Е. Д. С. и З. С. Р., всички от гр. Варна, Република България чрез Адвокатско съдружие „Киров, Петров, Атнасова, Захариев“, представлявано от адвокат Д. М. А., срещу решение № 186 от 24.06.2024 г. по в. т. дело № 685/2022 г. на Апелативен съд - Варна, Търговско отделение, II състав, с което след отмяна на решение № 264 от 01.07.2022 г. по т. дело № 344/2021 г. на Варненския окръжен съд са отхвърлени изцяло предявените от С. С. С., З. С. Р., Г. С. С. и Е. Д. С. срещу UNIQA Towarzystwo Ubezpieczen SA, със седалище в гр. Варшава, Република Полша искове за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, причинени вследствие на пътно-транспортно произшествие (ПТП), настъпило на 06.06.2016 г. в Република Румъния, в посочени размери заедно със законната лихва върху главниците, считано от датата на уведомяването на застрахователната компания - 11.02.2019 г., до окончателното изплащане и на ответното застрахователно дружество са присъдени разноски.

С определение № 2726 от 26.09.2025 г. по т. дело № 2553/2024 г. на Върховен касационен съд на Република България, Търговска колегия, Второ отделение е допуснато касационно обжалване на решение № 186 от 24.06.2024 г. по в. т. дело № 685/2022 г. на Апелативен съд - Варна, Търговско отделение, II състав на основание чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК по следния релевантен

материалноправен въпрос: Дали при предявен иск от увредените от ПТП лица срещу застраховател по застраховка Гражданска отговорност на прекия причинител употребеното в член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II) понятие „лицето, чиято отговорност се търси“ следва да се тълкува в смисъл, че лицето, чиято отговорност се търси, е застрахователят, а не деликвентът (водачът на МПС, виновното лице за причиненото ПТП)?

За правилното решаване на правния спор от значение е определяне на приложимото материално право, предвид наличието на международен елемент, поради което е необходимо еднообразно тълкуване на разпоредбата на член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II).

Разпоредбите на чл. 267, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и чл. 629, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) задължават съда, чието решение не подлежи на обжалване, да отправи запитване за тълкуване на разпоредба от правото на Европейския съюз или за валидност на акт на органите на Европейския съюз, освен когато отговорът на въпроса произтича ясно и недвусмислено от предишно решение на Съда на Европейския съюз или значението и смисълът на разпоредбата или акта са толкова ясни, че не будят никакво съмнение. Целта на преюдициалното запитване и производството по преюдициално заключение е да се осигури точно и еднообразно тълкуване на правото на ЕС във всички държави – членки на ЕС и да се гарантира, че разпоредбите на законодателството на ЕС не се тълкуват само в светлината на националните правни системи и националните методи на тълкуване.

Поради изложените съображения настоящият съдебен състав на Върховен касационен съд на Република България, Търговска колегия, Второ отделение счита, че следва да отправи следното преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз:

ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАПИТВАНЕ ДО СЪДА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

по търговско дело № 2553 от 2024 г. по описа на Върховен касационен съд на Република България, Търговска колегия, Второ отделение

Запитваща юрисдикция:

1. Върховен касационен съд, Търговска колегия, Второ търговско отделение,

Адрес: Република България, град София, пощенски код 1000, булевард „Витоша“ № 2, e-mail: registry@vks.bg

Страни в главното производство и техните представители

2. Ищци:

С. С. С., ЕГН *****,

Г. С. С., ЕГН *****,

Е. Д. С., ЕГН ***** и

З. С. Р., ЕГН *****;

Адрес на четиримата ищци: Република България, град Варна, улица „Княз Черказки“ № 49;

Процесуален представител на четиримата ищци:

Адвокатско съдружие „Киров, Петров, Атнасова, Захариев“, представлявано от адвокат Д. М. А.;

Адрес: Република България, град Варна, булевард „Владислав Варненчик“ № 53-55, ет. 3, телефон: +359887415120

3. Ответник:

UNIQA Towarzystwo Ubezpieczen SA; код KRS 0000001201, NIP 727-012-63-58

Адрес на ответника: ul. Chłodna, 51 , PL - 00 867 Warszawa, Polska

Процесуални представители на ответника:

Адвокатско дружество „Т. и Балинова“, регистрирано съгласно законодателството на Република България, БУЛСТАТ 177253266, представлявано от адвокат К. Х. Т. и адвокат Биляна Владимирова Балинова; адвокат Г. П.;

Адрес: Република България, град София, булевард „Христо Смирненски“ № 25

Предмет на спора в главното производство

4. На 06.06.2016 г. 27.07.2014 г. в Република Румъния, на национално шосе 1-Е60, км. 602+300 м, в близост до град Орадя, около населено място Урвинд, окръг Бихор, вследствие на пътно-транспортно произшествие по вина на водача на лек автомобил марка „Опел“, модел Вектра и рег. № TOS28539 – Рафаил Руменов Маринов, са причинени телесни увреждания на четиримата ищци – пътници в лекия автомобил.

5. Към момента на произшествието е налице валиден договор за застраховка Гражданска отговорност за собственици на механични превозни средства на водача на автомобила със застрахователно дружество UNIQA Towarzystwo Ubezpieczen SA, Република Полша - полица № 360500334516 Уника автомобилни застраховки баркод 81550014127132, представител (клон) Люблин, улица Леонард 18, 20-625 Люблин, Република *****със срок на действие от 29.05.2016 г. до 27.06.2016 г.

6. Ищците и делинквентът са български граждани.

7. В исковата молба и допълнителната искова молба ищците са посочили, че на 06.06.2016 г. са пътували за Република *****където са живеели и работили през последните десет години, предхождащи инцидента.

8. В застрахователната полица застрахованият водач на автомобила (делинквентът) е посочил адрес в Република Полша – град Радом, улица Гоявичинска 11/1. Към момента на настъпване на пътно-транспортното произшествие постоянният адрес на делинквента Рафаил Руменов Маринев е: гр. Варна, ул. „Наум“ № 101 или 170.

9. Към момента на настъпване на пътно-транспортното произшествие

ищите са имали постоянен адрес в Република България, а към момента на предявяване на иска и настоящия момент постоянният адрес на ищите е: гр. Варна, ул. „Княз Черказки“ № 49.

10. Ищите са предявили искове за обезщетение за понесените от тях морални щети вследствие на настъпилото на 06.06.2016 г. пътно-транспортно произшествие срещу UNIQA Towarzystwo Ubezpieczen SA като застраховател на делинквента Рафаил Маринов пред Съда в Бихор, Република Румъния, по които е било образувано гражданско дело № 387/111/2019. Видно от гражданска присъда № 117/C/2020 от публично заседание на 06.10.2020 г. на Съда в Бихор, Румъния, ищите са оттеглили предявените от тях искове.

11. На 04.06.2021 г. ищите предявяват искове в Окръжен съд – Варна, Република България, срещу полското застрахователно дружество UNIQA Towarzystwo Ubezpieczen SA за заплащане на застрахователно обезщетение за неимуществени вреди от пътно-транспортното произшествие – на С. С. С. 250 000 лв., на Г. С. С. 200 000 лв., на Е. Д. С. 250 000 лв. и на З. С. Р. 200 000 лв., по които искове е образувано гражданско дело № 344/2021 г.

12. Ответникът поддържа становище, че е приложимо румънското материално право съгласно член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II). Направил е възражения за неоснователност на предявените искове поради погасяването им по давност съгласно Постановление № 167/21.04.1958 г., публикувано в Официален бюлетин № 11 от 15.07.1960 г. на Велико Народно събрание на Румъния (по отношение на застрахователни претенции 2 години, а в общия случай 3 години), поради липса на виновно противоправно поведение на делинквента и относно размера на претендираните обезщетения.

13. С решение № 264 от 01.07.2022 г. по т. дело № 344/2021 г. на Окръжен съд – Варна ответникът UNIQA Towarzystwo Ubezpieczen SA е осъден да заплати на ищите обезщетения за неимуществени вреди (болки и страдания), претърпени в резултат на пътно-транспортното произшествие, в размери, както следва: на С. С. С. 100 000 лв., на Г. С. С. 64 000 лв., на Е. Д. С. 96 000 лв. и на З. С. Р., заедно със законната лихва върху главниците от 15.05.2021 г. до окончателното плащане. Съдът е отхвърлил исковете за разликата до пълните предявени размери.

14. Окръжен съд – Варна е приложил българското материално право и е уважил предявените искиове на основание член 432 от Кодекса за застраховане във връзка с член 45 и член 86 от Закона за задълженията и договорите. Приел е, че не е изтекла предвидената в чл. 110 от Закона за задълженията и договорите петгодишна погасителна давност, предвид настъпване на пътно-транспортното произшествие на 06.06.2016 г. и предявяване на исковите на 04.06.2021 г.

15. Решението на Окръжен съд – Варна е обжалвано от ишците в отхвърлителната част и от ответното застрахователно дружество в осъдителната част. По въззивните жалби е образувано въззивно търговско дело № 685/2022 г. пред Апелативен съд – Варна, II състав. С решение № 186 от 24.06.2024 г. по това дело Апелативен съд – Варна е отменил първоинстанционното решение и е отхвърлил изцяло предявените искиове като неоснователни.

16. Апелативен съд - Варна е приложил румънското материално право съгласно член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II). В определение № 191 от 13.03.2023 г. по търговско дело № 685/2022 г. на Апелативен съд – Варна, II състав съдебният състав се е аргументирал, че приложение следва да намери румънското материално право поради това, че телесните увреждания на ишците са причинени при пътно-транспортно произшествие, настъпило на територията на Република Румъния, застрахователят, чиято отговорност се търси, е със седалище и адрес на управление в гр. Варшава, Република *****а увредените лица имат обичайно местопребиваване в Република България.

17. Въззивният съд е определил правна квалификация на исковите по чл. 18 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. във връзка с чл. 57, ал. 1 от Закон № 136/1995 г. за застраховането и презастраховането в Румъния връзка с чл. 1357 от Румънския граждански кодекс. За да направи извод за неоснователност на предявените искиове, въззивният съд се е аргументирал с изтекла тригодишна погасителна давност съгласно чл. 2517 от Гражданския кодекс на Румъния, която погасителна давност не е била прекъсната.

18. Ишците са подали срещу въззивното решение касационна жалба, по която е образувано търговско дело № 2553/2024 г. по описа на Върховния

касационен съд (ВКС) на Република България, Търговска колегия, Второ отделение. В касационната жалба касаторите поддържат становище, че въззивният съд незаконосъобразно е приел, че съгласно чл. 4, ал. 1 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. приложимо е румънското материално право, като не е разграничил лицето, чиято отговорност се търси (делинквента, водача на моторно превозното средство, виновното лице за пътно-транспортното произшествие) от неговия застраховател, и не е съобразил, че от значение при определяне на приложимото материално право е обичайното местопребиваване на увредените лица и лицето, чиято отговорност се търси - делинквента, а не седалището и адреса на управление на неговия застраховател. Касаторите (ищци) считат, че приложение следва да намери българското материално право и да се приложи давностният срок, предвиден в българското право, по съображения, че ишците и делинквентът са с обичайно местопребиваване в Република България.

19. ВКС е допуснал с определение № 2726 от 26.09.2025 г. по т. дело № 2553/2024 г. по реда на чл. 280 от Гражданско-процесуалния кодекс (ГПК) касационно обжалване на въззивното решение по следния спорен въпрос: „Дали при предявен иск от увредените от ПТП лица срещу застраховател по застраховка Гражданска отговорност на прекия причинител употребеното в член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II) понятие „лицето, чиято отговорност се търси“ следва да се тълкува в смисъл, че лицето, чиято отговорност се търси, е застрахователят, а не делинквентът (водачът на МПС, виновното лице за причиненото ПТП)?“

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Регламент „Рим II“)

20. Съображение 15 от Регламент „Рим II“:

„Принципът за приложимост на правото на държавата по местоизвършване на непозволеното увреждане (*lex loci delicti commissi*) е основното решение при извъндоговорни задължения в почти всички държави-членки, но практическото прилагане на принципа се различава, когато елементите на правоотношението се намират в няколко държави. Това положение поражда несигурност относно приложимото право.“

21. Съображение 16 от Регламент „Рим II“:

„Еднообразните норми следва да подобрят предвидимостта на съдебните решения и да осигурят разумен баланс между интересите на лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице. Наличието на връзка с държавата, в която е настъпила пряката вреда (*lex loci damni*) води до справедлив баланс между интересите на лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице, и същевременно отразява съвременния подход към гражданската отговорност и разработването на системи на обективна отговорност.“

22. Съображение 18 от Регламент „Рим II“:

„Общото правило в настоящия регламент следва да бъде принципът за приложение на правото на държавата, в която е настъпила вредата (*lex loci damni*), предвиден в член 4, параграф 1. Член 4, параграф 2 следва да се разглежда като изключение от този общ принцип, тъй като създава специална връзка, в случаите когато обичайното местопребиваване на страните е в една и съща държава. Член 4, параграф 3 следва да се разглежда като „клауза за дерогация“ на член 4, параграфи 1 и 2, когато от обстоятелствата по случая е видно, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с друга държава.“

23. Член 4 от Регламент „Рим II“, озаглавен „Общо правило“, предвижда:

„1. Освен ако не е предвидено друго в настоящия регламент, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт.

2. Когато обаче и лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице имат обичайно местопребиваване в една и съща държава към момента на

настъпване на вредата, се прилага правото на тази държава.

3. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграфи 1 или 2, се прилага правото на тази друга държава. Явно по-тясната връзка с друга държава може да се основава, в частност, на предходно отношение между страните, като например договор, който е в тясна връзка със съответното непозволено увреждане“.

24. Член 15 от Регламент „Рим II“, озаглавен „Обхват на приложимото право“ предвижда:

Приложимото към извъндоговорни задължения право по силата на настоящия регламент урежда в частност:

- а) основанието и границите на отговорността, включително определянето на лицата, на които може да се търси отговорност за извършени от тях действия;
- б) основанията за освобождаване от отговорност, както и ограничаването и разделянето на отговорността;
- в) наличието, вида и определяне на размера на вредите или на търсеното обезщетение;
- г) в границите на предоставените на съда правомощия от неговото процесуално право, мерките, които съдът може да постанови, за да осигури предотвратяване, прекратяване или обезщетяване на вредата;
- д) въпросът дали право на обезщетение за претърпените вреди може да бъде прехвърляно, включително чрез наследяване;
- е) лицата, които имат право на обезщетение за лично претърпени от тях вреди;
- ж) отговорност за вреди, причинени от другиго;
- з) способите за погасяване на задълженията, правилата за погасителната давност и прекратяването на права, включително правилата относно началото, прекъсването и спирането на срок на погасителна давност или прекратяване на права.

25. Член 17 от Регламент „Рим II“, озаглавен „Разпоредби за сигурност и правила за поведение“ предвижда:

„При оценяване поведението на лице, чиято отговорност се търси, фактически и доколкото е целесъобразно се отчитат разпоредбите за сигурност и правилата за поведение, които са в сила към момента и мястото на настъпване

на вредоносния факт.“

26. Член 18 от Регламент „Рим II“, озаглавен „Пряк иск срещу застрахователя на лицето, чиято отговорност се търси“, предвижда:

„Увреденото лице може да предяви иск за обезщетение пряко срещу застрахователя на лицето, чиято отговорност се търси, ако приложимото към извъндоговорното задължение право или приложимото към застрахователния договор право предвижда това.“

Румънско право

Граждански кодекс

27. Член 1357

Този, който причини вреда другиму чрез противоправен акт, извършен умишлено или виновно, е длъжен да заплати обезщетение.

28. Член 2517

Срокът на давност е три години, освен ако законът не предвижда друг срок.

Член 2528, алинея 1

Давността започва да тече от деня, в който увреденото лице е узнало или в зависимост от обстоятелствата е трябвало да узнае, както за вредата, така и за лицето, отговорно за нея.

29. Член 1394

Във всички случаи, когато обезщетението произтича от факт, подлежащ на по-дълъг давностен срок съгласно наказателното право в сравнение с гражданското, давността за наказателна отговорност се прилага и за правото на гражданския иск.

30. чл. 16 от Постановление № 167/21.04.1958 г. относно загуба на правото на давност че „давността не се прекъсва, ако е постановено прекратяване на делото, ако предявеният иск или принудителното изпълнение са отхвърлени, отменени или изтекли, или ако лицето, което ги е направило, се е отказало от тях“.

31. *Закон № 136/1995 г. за застраховането и презастраховането в Румъния*

Член 57

(1) Пострадалото лице може да предяви иска си директно срещу застрахователя

32. *чл. 26 от Нормативен акт № 23/2014 на Органа на финансов надзор*, съгласно която застрахователят по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите е длъжен да обезщети пострадалото лице за вреди, причинени от застрахованото МПС, съгласно претенциите, посочени в исканото обезщетение, които следва да бъдат доказани посредством всякакви доказателствени средства, като покритието на застраховката включва обезщетение за претърпени неимуществени вреди, което е релевантно за случая.

Българското право

Закон за задълженията и договорите, (наричан по-нататък „ЗЗД“), обнародван в Държавен вестник (ДВ), брой 275 от 22 ноември 1950 година, в сила 1 януари 1951 година

33. Член 45. (1) Всеки е длъжен да поправи вредите, които е причинил другиму.

(2) Във всички случаи на непозволено увреждане, вината се предполага до доказване на противното.

34. Член 110. С изтичане на петгодишна давност се погасяват всички вземания, за които законът не предвижда друг срок.

35. Чл. 114. (Допълнена - ДВ, брой 12 от 1993 г.) (1) Давността почва да тече от деня, в който вземането е станало изискуемо.

(2) Ако е уговорено, че вземането става изискуемо след покана, давността започва да тече от деня, в който задължението е възникнало.

(3) За вземания от непозволено увреждане давността почва да тече от откриването на дееца.

36. Член 115. (1) Давност не тече:

[...]

ж) докато трае съдебният процес относно вземането.

37. Чл. 116. Давността се прекъсва:

а) с признаване на вземането от длъжника;

б) с предявяване на иск или възражение или на искане за почване на помирително производство; ако искът или възражението или искането за почване на помирително производство не бъдат уважени, давността не се смята прекъсната;

в) с предприемане на действия за принудително изпълнение.

Граждански процесуален кодекс, обнародван в Държавен вестник, брой 59 от 20 юли 2007 година, в сила от 1 март 2008 година, наричан по-нататък „ГПК“, предвижда:

Глава двадесет и втора от ГПК, озаглавена „Касационно обжалване“:

Приложно поле

38. Член 280. (1) На касационно обжалване пред Върховния касационен съд подлежат въззивните решения, в които съдът се е произнесъл по материалноправен или процесуалноправен въпрос, който е:

1. решен в противоречие със задължителната практика на Върховния касационен съд и Върховния съд в тълкувателни решения и постановления, както и в противоречие с практиката на Върховния касационен съд;

2. решен в противоречие с актове на Конституционния съд на Република България или на Съда на Европейския съюз;

3. от значение за точното прилагане на закона, както и за развитието на правото.

(2) (Нова – обнародвана в Държавен вестник, брой 86 от 27 октомври 2017 г., в

сила от 31.10.2017 г.) Независимо от предпоставките по ал. 1 въззивното решение се допуска до касационно обжалване при вероятна нищожност или недопустимост, както и при очевидна неправилност.“

[...]

Основания за касационно обжалване

39. Член 281. Касационната жалба се подава, когато:

1. решението е нищожно;
2. решението е недопустимо;
3. решението е неправилно поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила или необоснованост.

[...]

Допускане на касационното обжалване

40. Член 288. Върховният касационен съд се произнася по допускане на касационното обжалване с определение в закрито заседание в състав от трима съдии.

[...]

Разглеждане на касационната жалба

41. Член 290. (1) Жалбата се разглежда от тричленен състав на Върховния касационен съд в открито заседание.

(2) Върховният касационен съд проверява правилността на въззивното решение само по посочените в жалбата основания.

[...]

Касационно решение

42. Член 293. (1) Върховният касационен съд оставя в сила или отменя частично или изцяло обжалваното решение.

(2) Решението се отменя като неправилно, когато е нарушен материалният закон или са допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените

правила или решението е необосновано.

(3) Съдът връща делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд само ако се налага повтарянето или извършването на нови съдопроизводствени действия.

(4) Когато обжалваното решение е нищожно или недопустимо, прилагат се правилата на [чл. 270 ГПК](#).

[...]

Глава петдесет и девета от ГПК, озаглавена „Преюдициални запитвания“:

[...]

Спиране и възобновяване на производството пред националния съд

43. Член 631. (1) С отправянето на запитването съдът спира производството по делото. Определението не подлежи на обжалване.

(2) Производството по делото се възобновява след произнасянето на Съда на Европейските общности.

[...]

Действие на решението по преюдициалното запитване

44. Член 633. Решението на Съда на Европейските общности е задължително за всички съдилища и учреждения в Република България.

Мотиви за отправяне на преюдициалното запитване

45. За правилното решаване на правния спор в главното производство от значение е определяне на приложимото материално право, предвид наличието на международен елемент в конкретното правоотношение.

46. Съгласно член 43, алинея 1 от Кодекса на международното частно право (КМЧП) съдът е длъжен да установи служебно (*ex officio*) съдържанието на приложимото чуждо право, относимите към изяснената фактическа обстановка чужди правни норми.

47. Приложимото право за извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, с международен елемент, какъвто е настоящият случай, следва да се определи от българския съд по правилата на Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II). Съгласно член 15, букви а/, в/ и з/ от Регламент „Рим II“ това право ще определи основанията, границите и обхвата на отговорността, вида и определяне на размера на вредите или търсеното обезщетение, правилата за погасителната давност.

48. Основният критерий за определяне на приложимото право при непозволено увреждане според Регламент „Рим II“ се съдържа в член 4, параграф 1, който съобразява местонастъпването на непосредствените вреди (*lex loci damni*) - „Освен ако не е предвидено друго в настоящия регламент, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт.“ В конкретния случай настъпването на непосредствените вреди на ищците, телесното им увреждане и местоизвършването на деянието (пътно-транспортното произшествие) са се осъществили в Република Румъния.

49. Предвиденият в разпоредбата на член 4, параграф 2 от Регламент „Рим II“ критерий за определяне на приложимото право към непозволеното увреждане съобразява общото обичайно местопребиваване (*locus communis habitationis*) на увредения и на лицето, чиято отговорност се търси - „Когато обаче и лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице имат обичайно местопребиваване в една и съща държава към момента на настъпване на вредата, се прилага правото на тази държава.“ Съгласно съображение 18 от Регламент „Рим II“ член 4, параграф 2 следва да се разглежда като изключение от общия принцип, предвиден в член 4, параграф 1, тъй като създава специална връзка, в случаите когато обичайното местопребиваване на страните е в една и съща държава.

50. В хипотезата на предявен иск от увреденото лице срещу делинквента за заплащане на обезщетение за причинените имуществени или неимуществени вреди в резултат на непозволено увреждане не съществува съмнение относно понятието „лицето, чиято отговорност се търси“, употребено в член 4, параграф 2 от Регламент „Рим II“. Между виновния водач на моторното превозно средство и увреденото лице възниква деликтно правоотношение и отговорността на делинквента е извъндоговорна.

51. При предявен иск от увреденото лице срещу застрахователя по застраховка Гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства за заплащане на обезщетение за вредите, настъпили при пътно-транспортно произшествие, причинено от застрахования при съответния застраховател делинквент, съществуват различни разбирания относно лицето, чиято отговорност се търси.

52. От една страна, както между водача на моторното превозно средство и увредените лица, така и между застрахователя на водача на моторното превозно средство и увредените лица, не съществуват договорни правоотношения. Между виновния водач на моторното превозно средство и увредените лица възниква деликтно правоотношение. Задължението на делинквента да обезщети увреденото лице произтича от непозволеното увреждане.

53. От друга страна, между застрахователите и собствениците или водачите на моторно превозно средство съществуват договорни задължения. Отговорността на застрахователя по застраховка Гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства е функционална и е обусловена от отговорността на застрахования делинквент – водача на автомобила. Задължението на застрахователя да обезщети пострадалото лице не произтича от самото непозволено увреждане, а от договора, който го обвързва с отговорното застраховано лице.

54. Необходимостта от тълкуване на понятието „лицето, чиято отговорност се търси“, употребено в член 4, параграф 2 от Регламент „Рим II“, произтича и от разпоредбата на член 18 от Регламент „Рим II“, съгласно която увреденото лице може да предяви иск за обезщетение пряко срещу застрахователя на лицето, чиято отговорност се търси, ако приложимото към извъндоговорното задължение право или приложимото към застрахователния договор право предвижда това.

55. Даването на отговор на основния спорен въпрос по главното производство относно определяне на приложимото материално право е свързано с тълкуване на правото на Европейския съюз - член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II).

56. Принципът на правната сигурност, който е един от основните принципи на правото на Европейския съюз, следствие от който е принципът на защита на оправданите правни очаквания, изисква действието на правните норми да е ясно, точно и предвидимо, за да могат заинтересованите лица да се ориентират в правни положения и отношения, свързани с правния ред на Съюза.

57. Разпоредбите на член 267, параграф 3 ДФЕС и член 629, алинея 3 ГПК задължават съда, чието решение не подлежи на обжалване, да отправи запитване за тълкуване на разпоредба от правото на ЕС или за валидност на акт на органите на Европейския съюз, освен когато отговорът на въпроса произтича ясно и недвусмислено от предишно решение на Съда на Европейския съюз или значението и смисълът на разпоредбата или акта са толкова ясни, че не будят никакво съмнение. Целта на преюдициалното запитване и производството по преюдициално заключение е да се осигури точно и еднообразно тълкуване на правото на Европейския съюз във всички държави – членки на ЕС и да се гарантира, че разпоредбите на законодателството на ЕС не се тълкуват само в светлината на националните правни системи и националните методи на тълкуване. Отправянето на

настоящото преюдициално запитване е в изпълнение на задължението по член 267, алинея 3 на ДФЕС и член 629, алинея 3 ГПК на Върховния касационен съд на Република България, в качеството му на инстанция, чиито актове не подлежат на обжалване, с оглед определяне на приложимото материално право при преценка на разпоредбите на член 4, параграфи 1 и 2 от Регламент „Рим II“, по който въпрос съдебният състав на Върховния касационен съд следва да постанови решение по реда на член 290 ГПК в главното производство.

58. Въз основа на гореизложените съображения и необходимостта от еднообразно тълкуване на разпоредбата на член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II) и на основание член 267, алинея 3 на ДФЕС и член 629, алинея 3 ГПК Върховният касационен състав на Република България, Търговска колегия, съдебен състав на Второ отделение

ОПРЕДЕЛИ:

ОТПРАВЯ ЗАПИТВАНЕ ДО СЪДА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ по следните преюдициални въпроси:

1. Какъв е вложеният смисъл в понятието „лицето, чиято отговорност се търси“, употребено в член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II)?

2. Може ли това понятие да се тълкува в смисъл, че включва застрахователя по задължителната застраховка Гражданска отговорност на собствениците или само ползвателите на моторни превозни средства (МПС) при предявен пряк иск от увредените лица?

3. Дали при предявен иск от увредените от ПТП лица срещу застраховател по застраховка Гражданска отговорност на прекия причинител употребеното в член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II) понятие „лицето, чиято

отговорност се търси“ следва да се тълкува в смисъл, че лицето, чиято отговорност се търси, е застрахователят, а не деликвентът (водачът на моторното превозно средство, виновното лице за причиненото пътно-транспортно произшествие)?

СПИРА производството по т. дело № 2553/2024 г. на Върховен касационен съд, Търговска колегия, Второ отделение до произнасяне на Съда на Европейския съюз.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО с преюдициалното запитване и приложенията да се изпратят с препоръчано писмо до секретариата на Съда на Европейския съюз на следния адрес: Rue du Fort Niedergrünwald, L-2925 Luxembourg, LUXEMBOURG.

ПРЕПИС от определението да се изпрати на Съда на Европейския съюз на следните електронни адреси: ECJ-Registry@curia.europa.eu; DDP-GreffeCour@curia.europa.eu, както и по факс: +352 433766.

ПРЕПИС от определението да се изпрати на председателя на Върховния касационен съд на Република България, на Висшия съдебен съвет за публикуване в списъка на отправените преюдициални запитвания, на Генерална дирекция „Европейски въпроси“ при Министерство на външните работи на Република България, както и на Дирекция „Международно правно сътрудничество и европейски въпроси“ при Министерство на правосъдието.

ПРЕПИС от определението с преюдициалното запитване да се връчи на страните за сведение.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____